

**Аналіз рекреаційно-туристського потенціалу
Дубенського району Рівненської області
Яроменко О.В., Глушкова Т.С., Слюсар А.В.**

Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
Yaromenko_ov@ukr.net, tts1987@ukr.net

Організація туристичної діяльності спонукає до розгляду проблеми оцінки рекреаційних ресурсів, яку в Україні розглядають в основному на загальнодержавному рівні й нез'ясованими залишаються регіональні та локальні особливості. Йдеться про визначення структури туристсько-рекреаційного потенціалу регіону та обґрунтування оцінки його величини. Дубенський район, що на Рівненщині, володіє багатьма структурними компонентами рекреаційного потенціалу. В міру недостатності вивчення даної проблеми у досліджуваному регіоні спробуємо надати оцінку рекреаційно-туристським ресурсам для визначення величини рекреаційно-туристського потенціалу та розвитку туристичної індустрії у Дубенському районі.

Метою роботи є аналіз природних та суспільно-історичних рекреаційно-туристських ресурсів Дубенського району Рівненської області. У вивчення рекреаційно-туристського потенціалу й тенденцій розвитку туризму Рівненської області певний вклад здійснили І. Залеський, С. Коротун, Ю. Кушнірук, А. Романів, О. Романів, О. Токар, В. Харечко, О. Яроменко та інші. [3;4]. Проте комплексні дослідження рекреаційно-туристського потенціалу Дубенщини відсутні.

Дубенський район (площею 1,2 тис. км² [2]) знаходиться у південно-західній частині Рівненської області, має вигідне географічне положення та являє собою рекреаційно-туристський регіон багатопрофільного відпочинку. Територія району розташована на західній окраїні Східно-Європейської платформи в межах східного крила Львівського прогину. Орографічно

територія району знаходиться у межах Волинської височини і піднімається на 220-250 м над рівнем моря. Значну частину займає Повчанська височина з максимальною висотою 328 м [2]. Рельєф та геологічна будова території достатньо сприятливі для здійснення туристсько-рекреаційної діяльності та побудові об'єктів туристичної інфраструктури.

Кліматичні умови сприятливі для здійснення рекреаційної діяльності. Адже температура повітря, що передусім визначає комфортність відпочинку на дуслідуванній території коливаються у липні +18 +19°C, січні -5 -6°C (середня температура). Максимальна температура влітку складає + 36,4 - +38°C, взимку - 31, -35°C [2]. Метеорологічні показники території Дубенського району дозволяють виділити найбільш комфортні періоди для літніх видів рекреації з травня до середини вересня, а місяці грудень-лютий є найбільш сприятливими для зимових видів відпочинку. Адже переважає мало сувора погода в зимові місяці. Проте, певні негативні наслідки для стану здоров'я відпочиваючих можуть мати такі небезпечні явища погоди як сильні зливи та снігопади, град, ожеледь.

В структурі рекреаційно-туристського потенціалу Дубенщини наявні водні рекреаційно-туристські ресурси. Це, гідрологічні об'єкти призначенні для масового відпочинку, купання, рибалки, серед яких річки, джерела та ставки. Усі вони можуть використовуватись, як об'єкти пізнавальної рекреаційної діяльності. Найбільшою рікою є Іква (притока р.Стир), з численними притоками: Людоцирка, Вербка, Носовиця, Нирка (Холодна) та ін. Озер, як таких не спостерігається. Дубенський район забезпечений даним видом ресурсів та може задовольнити відповідні рекреаційно-туристські потреби. Але водні об'єкти району не відзначаються високою атрактивністю за винятком джерела Святої Анни у селі Онишківці, що приваблює паломників та сприяє швидше розвитку релігійного туризму.

Зазначимо, що територія Дубенського району входить до складу Східно-Європейської провінції широколистяних лісів Європейської широколистяної зони – Волинський лісостеп. У межах якого природна рослинність збереглася менше. Ліси зосереджені переважно в західній частині, мають чітку

територіальну приуроченість. Основними лісоформуєчими породами є: сосна, дуб, береза, вільха, осика, граб. Зустрічаються також липа, клен, ялина, тополя. Незважаючи на сезонний характер, таке видове фіторізноманіття сприяє розвитку таких видів відпочинку, як фотополювання; спостереження за рослинами та тваринами; збір грибів, ягід, лікарських рослин. Зазначимо, що лісорекреаційна діяльність може вдало поєднуватися із екоосвітньою діяльністю та іншими видами рекреації.

Природні рекреаційні ресурси Дубенського району надзвичайно різноманітні, вони мають необхідні для залучення в рекреаційну сферу кількісні й якісні параметри, про те, не є настільки численними, щоб створювати туристичний продукт регіону на основі залучення лише природної складової туристсько-рекреаційного потенціалу.

Історико-архітектурні та культурні об'єкти досліджуваного району викликають значно вищу зацікавленість у туристів. Місто Дубно щорічно відвідують 150 000 туристів [1]. В Дубенському історико-культурному заповіднику (м. Дубно) знаходиться велика кількість історико-культурних експонатів та документів. На території Дубенщини серед найатрактивніших об'єктів історії та культури є Дубенський замок. Перше дерев'яно-земляне укріплення на місці давньоруського городища було зведене ще в XIV ст. за Федора Острозького. Серед переліку пам'яток й відома фортифікаційна споруда у с. Тараканів Тараканівський Форт, збудована в другій половині XIX ст. У перспективі, це потужний туристичний об'єкт, за умови упорядкування території, капіталовкладень та законодавчого вирішення питання приналежності. Загалом архітектурна спадщина старого Дубна скупчена на території історичної частини міста, яка в цілому співпадає з його сучасним центром на лівому високому березі р. Ікви, що має площу близько 110 га [1;2]. Місто Дубно завдяки своїй історико-культурній спадщині є відомим туристичним центром.

Найцікавішими історичними об'єктами Дубенщини є [1]: стоянки епохи палеоліту (поселення та древній курган в с. Липа, давньоруський курганний

могильник у селі Листвині, поховання культури кулястих амфор – біля с. Івання), а ще численні городища епохи Київської Русі (с. Жорнів, с. Мирогоща) тощо. Неабиякий інтерес являють численні пам'ятки історії та культури періоду Визвольної війни, зокрема, Козацький Редут між селами Плоска і Семидуби, тесані кам'яні хрести на місцях поховань козаків, що знаходяться у селах Клюки та Мирогоща та інші. Пам'ятками містобудування й архітектури місцевого значення в даному регіоні є садиба Козакевича (1893 р.) у с. Мирогоща та Будинок садиби Шпачека XIX-XX ст. у с. Семидуби.

У Дубенському районі налічується значна кількість сакральних споруд, серед яких древній храм святого Архангела Михаїла у с. Білоберіжжя (перша згадка датована 1600 р.). У селі Мильчі на початку XVII століття був заснований монастир Різдва Богородиці, відомий чудотворною іконою Св. Онуфрія. Серед інших сакральних споруд є мурована церква Різдва Богородиці у с. Страклів (1765 р.), мурована каплиця Олександра Невського, що знаходиться у с. Жорнів (1893 р.), дерев'яна Михайлівська церква 1905 року збережена у с. Білогородка, а також Свято-Олексіївська дерев'яна церква побудована у 1906 році (с. Буща). У селі Варковичі є Різдво-Богородичний храм та Свято-Троїцький дерев'яний монастир. Також серед туристично-привабливих культових споруд можна виділити уже згадуване Джерело Св. Анни та Скит монастиря Св. Праведної Анни у селі Онишківці; дерев'яну церкву Собору Богородиці у с. Стара Носовиця (1771р.) та Миколаївську церкву у с. Тростянець (1913 р.). Дерев'яні Церква Св. Михаїла та Дзвіниця церкви Св. Михаїла 1787 року, що знаходяться у с. Мирогоща входять до переліку пам'яток містобудування й архітектури національного значення [1;2].

На нашу думку, найбільш привабливими для туристів на території району є поселення з наявними історико-культурними ресурсами: м. Дубно, с. Мирогоща, с. Верба, с. Білоберіжжя, с. Варковичі, с. Онишківці.

Варто зазначити, що в структурі рекреаційно-туристського потенціалу регіону вагоме місце складають біосоціальні рекреаційно-туристські ресурси. Саме на Дубенщині в різний час перебували видатні діячі українського та

інших народів [1]: Б.Хмельницький (с.Крилів), Т. Шевченко (у селах Верба та Підлужжя), М. Коцюбинський (с.Верба), Валер'ян Поліщук (с.Мирогоща), Улас Самчук (с.Молодаво-ІІ) й багато інших.

Аналіз рекреаційно-туристського потенціалу Дубенського району Рівненської області засвідчує про достатньо сприятливі передумови для розвитку різноманітних видів туризму. Серед основних видів туризму, що частково розвиваються та мають усі перспективи для подальшого існування назвемо пізнавальний та сакральний туризм, розвиток водного й сільського зеленого туризму. А також екологічний туризм, активний та спортивний туризм (зокрема, велосипедний, пішохідний, риболовний), фестивальний та науковий туризм.

Серед проблем головною залишається розбудова туристичної інфраструктури за напрямками, ефективніше використання пам'яток культурної спадщини для розвитку туризму та активізація розвитку дитячого й молодіжного туризму. Тому, серед місцевого населення слід проводити роботу з метою формування позитивного ставлення до туристичного бізнесу як до привабливого і прибуткового виду самозайнятості населення [4].

Належне вирішення цих та багатьох інших питань дозволить значно пришвидшити розвиток туристично-рекреаційної сфери, створити відповідну туристичну інфраструктуру, що в свою чергу призведе до збільшення кількості нових робочих місць, податкових надходжень, поліпшення загального інвестиційного клімату та прогресивного розвитку різних видів туризму на Дубенщині.

Список використаних джерел

1. Відділ культури та туризму Дубенської районної держадміністрації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/dubensk/ua>
2. Дубенський район. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.
3. Кушнірук Ю.С. Актуальні аспекти використання рекреаційних ресурсів на Рівненщині. – [Електронний ресурс] /Ю.С. Кушнірук. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgrp/2009_4/v48010.pdf
4. Яроменко О. В. Оцінка рекреаційного потенціалу Демидівського району Рівненської області для розвитку туризму / О.В. Яроменко, І.В. Головач // Туризм сучасності:

проблеми та перспективи: збірник праць I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 30 травня 2017 р.). – Тернопіль. – 216 с. – С. 37–44.